

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา¹

**FACTORS INFLUENCING THE QUANTITY OF THAI JASMINE RICE EXPORTS
TO UNITED STATES**

นงลักษณ์ สิงห์สม²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ข้อมูลที่นำมาศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลรายปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2560 ถึง ปี พ.ศ. 2563 และได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา มีเพียง 1 ด้าน คือ ราคาส่งออกข้าวหอมมะลิไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (ไตรมาส) ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และรายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ส่งผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัย, ปริมาณการส่งออก, ข้าวหอมมะลิ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการทวิปริญญาโท หลักสูตรทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

The goal of this research was to look into jasmine rice exports to the United States, and the elements that influence the quantity of Thai jasmine rice sent to the US. Annual data from 2017 to 2020 were used in this study, and multiple regression analysis was applied. At a significance threshold of 0.05, investigate the link between dependent and independent variables. Only one component of the research of factors impacting the number of jasmine rice exports to the United States, namely the export price of jasmine rice to the United States (quarter), The exchange rate of the baht against the US dollar and the US national income The quantity of jasmine rice sent to the United States was unaffected. at a 0.05 significance level.

Keywords: Factors, Export Volume, Jasmine Rice

บทนำ

ข้าวเป็นพืชอาหารหลักสำหรับประชากรภายในประเทศและเป็นสินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของไทย มูลค่าผลผลิตข้าวคิดเป็นหนึ่งในสามของมูลค่าผลผลิตพืชทั้งหมดของประเทศไทย ในปี 2563 ไทยส่งออกข้าวได้เพียง 5.72 ล้านตัน ลดลง 24.54% จากปี 2562 ที่ส่งออกได้ 7.58 ล้านตัน โดยมีมูลค่า 3,727 เหรียญสหรัฐฯ ลดลง 11.41% ส่งผลให้ไทยกลายเป็นผู้ส่งออกข้าวปริมาณมากที่สุดอันดับ 3 ของโลกรองจากอันดับ 1 อินเดีย 14 ล้านตัน ตามด้วยเวียดนาม 6.3 ล้านตัน ส่วนอันดับ 4 ปากีสถาน 4 ล้านตัน และอันดับ 5 สหรัฐฯ 3.05 ล้านตัน ส่วนตลาดส่งออกหลักของไทย อันดับ 1 แอฟริกาใต้ 672,777 ตัน สัดส่วน 11.75% ของการส่งออกข้าวทั้งหมดของไทย ตามด้วยสหรัฐฯ 672,183 ตัน สัดส่วน 11.74%, เบนิน 476,290 ตัน สัดส่วน 8.32%, จีน 381,363 ตัน สัดส่วน 6.66% และอังกฤษ 347,292 ตัน สัดส่วน 6.07% (ประชาชาติธุรกิจ, 2564)

ประเทศไทยส่งออกข้าวหอมมะลิในชื่อ “ข้าวหอมมะลิไทย (THAI HOM MALI RICE)” เป็นข้าวที่มีมูลค่าการส่งออกสูง สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในอดีตไทยเป็นประเทศเดียวที่มีการส่งออกข้าวหอมมะลิ ทำให้มีชื่อเสียงในเวทีการค้าโลก เป็นที่รู้จัก ได้รับความนิยมนจากผู้บริโภคทั่วโลก โดยตลาดส่งออกข้าวหอมมะลิไทยเดิมอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์ และฮ่องกง ก่อนจะขยายตัวไปในตลาดสหรัฐอเมริกา ตะวันออกกลางและแอฟริกาใต้ เนื่องจากข้าวหอมมะลิไทยเป็นที่ต้องการของตลาดในทุกชั้นราคา ทุกเกรด จึงเกิดปัญหาเรื่องการปลอมปน ทำให้ชื่อเสียงคุณภาพข้าวหอมมะลิเสียไป จึงเป็นปัญหาหลักของการส่งออกไทยที่สั่งสมมานานคือ พันธุ์ข้าวไทยไม่มีความหลากหลายไม่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด ขณะที่คู่แข่งอย่างอินเดีย เวียดนาม ปากีสถาน มีการพัฒนาพันธุ์ข้าวหลากหลายสายพันธุ์ โดยเฉพาะพันธุ์ข้าวนุ่ม จนกลายเป็นที่ต้องการของผู้นำเข้าในตลาดสำคัญของไทย ที่สำคัญปัญหาค่าเงินบาทของไทยยัง

เป็นปัญหาที่ซ้ำเติมการส่งออกไทยไทยไปอีก เพราะเมื่อค่าเงินบาทไทยแข็งส่งผลให้ราคาข้าวไทยสูงกว่าคู่แข่ง ทำให้ประเทศผู้นำเข้ายอมเลือกข้าวที่มีราคาถูกกว่าเป็นเรื่องปกติเพื่อลดต้นทุนการซื้อให้ลดลง (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

การที่ส่งออกข้าวไทยเริ่มมีปริมาณลดลงทุกปี ถือเป็นสัญญาณอันตรายที่ผู้เกี่ยวข้องต้องมาทบทวน และแก้ไขปัญหาคือตรงจุดโดยล่าสุดคณะนโยบายกรรมการนโยบายและบริหารจัดการข้าว (นบข.) ได้เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์ข้าวไทย ภายใต้ “ตลาดนำการผลิต” ที่เน้นการผลิตข้าวเพื่อสนองความต้องการของตลาด 7 ชนิด คือ ข้าวหอมมะลิ, ข้าวหอมไทย, ข้าวพื้นนุ่ม, ข้าวพื้นแข็ง, ข้าวเหนียว, ข้าวเหนียว และข้าวคุณภาพพิเศษที่มีตลาดเฉพาะ โดยจะแบ่งตลาดข้าวทั้ง 7 ชนิดออกเป็น 3 ตลาด คือ ตลาดพรีเมียม สำหรับส่งออกข้าวหอมมะลิ และข้าวหอมไทย, ตลาดทั่วไป สำหรับข้าวพื้นนุ่ม ข้าวพื้นแข็ง และตลาดเฉพาะ สำหรับข้าวเหนียว และข้าวคุณภาพพิเศษ รวมถึงจะมุ่งเน้นวิจัยและพัฒนาข้าวสายพันธุ์ใหม่ๆ ให้มากขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของตลาด ด้วยสภาวะการแข่งขันเสรีในตลาดโลกปัจจุบัน ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัว เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันการค้าข้าวระหว่างประเทศของไทย ทั้งด้านราคา คุณภาพ กฎระเบียบ และปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้าวระหว่างประเทศ ซึ่งการพัฒนากระบวนการค้าข้าวและปรับปรุงแก้ไขประเด็นปัญหาดังกล่าว โดยต้องอาศัยความร่วมมือ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกรเอง ดังนี้

(1) ภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลเรื่องการค้าและ การส่งออกข้าวไทย ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องทบทวน และปรับปรุงกฎระเบียบและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การค้าข้าวที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้การค้าข้าวของไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ค้าและส่งออกข้าว และผู้ประกอบการโรงสี ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก และด้วยสภาวะการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป อาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการแต่ละประเภทเปลี่ยนแปลงไปด้วย ผู้ประกอบการจึงควรมีกรอบคิดาร่วมกันโดยปรับปรุงกรอบคิดาให้ทันสมัย และบังคับใช้กรอบคิดาดังกล่าวอย่างเท่าเทียมตามครรลองของกฎหมาย

การนำเข้าข้าวของสหรัฐฯ ขยายตัวอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา โดยการเติบโตของความต้องการข้าวประเภทต่างๆและการเติบโตของสินค้าที่ทำมาจากข้าวเป็นปัจจัยที่ผลักดันการขยายตัวของการนำเข้า เนื่องจากการขยายตัวของประชากรหลายเชื้อสายในสหรัฐฯ ที่บริโภคข้าวเป็นหลัก โดยการนำเข้าข้าวส่วนใหญ่ของสหรัฐฯ ได้แก่ ข้าวหอมมะลิจากไทยและข้าวบาสมาดิจจากอินเดีย ซึ่งคาดว่า การนำเข้าข้าวหอมมะลิจะยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกว่าผู้ผลิตข้าวสหรัฐฯ จะสามารถผลิตข้าวหอมมะลิเข้าสู่ตลาดได้เอง (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2561)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกประเทศที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำสถิติ ราคาข้าวหอมมะลิส่งออก (รายไตรมาส) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ(ดอลลาร์สหรัฐ : บาท) รายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา

ตั้งแต่ปี 2560 – 2563 เพื่อนำสถิติที่ได้มาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้โดยมุ่งเน้นการศึกษาเพื่อหาภายในประเทศและภายนอกประเทศที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกาที่แท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา

คำถามในการวิจัย

1. การส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกามีอย่างไร
2. ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกามีอะไรบ้าง

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตเนื้อหา

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกาที่ผู้ศึกษานำมาศึกษา ได้แก่ ราคาข้าวหอมมะลิส่งออก (รายไตรมาส) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ดอลลาร์สหรัฐ : บาท) รายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2560 - 2563

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ ราคาข้าวหอมมะลิส่งออก (รายไตรมาส) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ดอลลาร์สหรัฐ : บาท) รายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2558 – 2563

ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ ปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

3. ขอบเขตระยะเวลาในการศึกษา

เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 – เดือนมีนาคม พ.ศ. 2565

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำข้อมูลการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกาไปใช้คาดการณ์ความต้องการในอนาคตได้

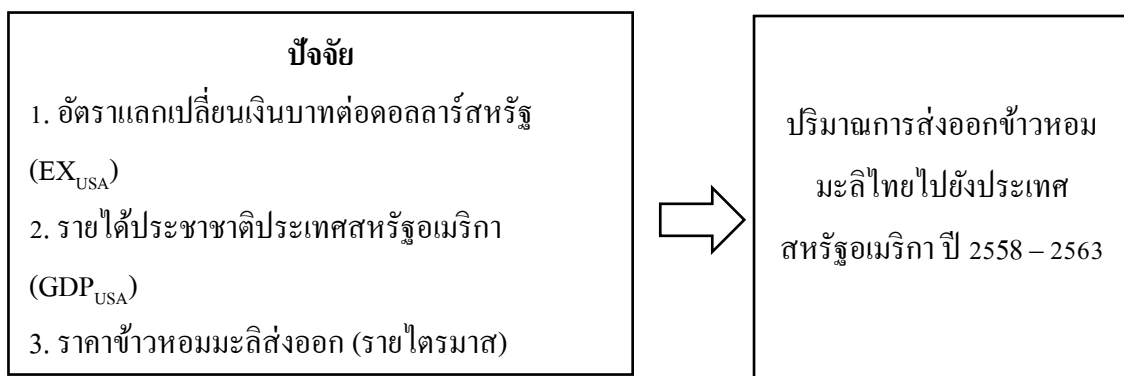
2. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา พร้อมทั้งนำข้อมูลมาเป็นข้อเสนอแนะ หรือสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ศึกษาได้รวบรวมวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
2. ทฤษฎีรายได้ประชาชาติ
3. ตลาดสินค้าข้าวในประเทศสหรัฐอเมริกา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพ 2 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ศึกษาจึงกำหนดวิธีการดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

1. วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ได้มีการรวบรวมข้อมูลจากตำราและผลการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานสำหรับการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ สถิติราคาข้าวหอมมะลิส่งออก (รายได้ไตรมาส) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ(ดอลลาร์สหรัฐ : บาท) รายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2558 – 2563 ดังนั้น ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐาน และการแปลความหมายผลการทดสอบ โดยมีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

2. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ที่มีการรวบรวมจากแหล่งที่มาต่างๆ ดังนี้

2.1 ราคาข้าวหอมมะลิส่งออก (รายไตรมาส)

2.2 ข้อมูลอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(www.bot.or.th)

2.3 รายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา (ที่มา: <https://tradingeconomics.com/worldbank>)

2.4 ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทดสอบสมมติฐานด้วยเครื่องมือสถิติ คือ สหสัมพันธ์อย่างง่ายในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ สถิติราคาข้าวหอมมะลิส่งออก (รายไตรมาส) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ(ดอลลาร์สหรัฐ : บาท) รายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2558 – 2563 โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการคำนวณด้วยวิธี Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะพิจารณาทิศทางของความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation : r) ค่า r ที่คำนวณได้ จะมีค่าระหว่าง -1 ถึง +1 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทิศทางของความสัมพันธ์ จากเครื่องหมายของค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ หากเครื่องหมายหน้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบ แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม แต่หากเครื่องหมายหน้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน

4. การแปลความหมาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่านัยสำคัญ (Significant : Sig) หรือการแปลความหมายในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และตัวแปรอิสระแต่ละตัว มีดังนี้

หากค่า Sig. < 0.05 หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันด้วยความเชื่อมั่นมากกว่า 95%

หากค่า Sig. > 0.05 หมายถึง ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

เมื่อพบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา กับตัวแปรอิสระต่างๆ แล้ว จึงได้ทำการวิเคราะห์ทิศทางของความสัมพันธ์จากเครื่องหมายหน้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังตัวอย่าง

หากเครื่องหมายหน้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก (+) แสดงว่า สถิติราคาข้าวหอมมะลิส่งออก (รายไตรมาส) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ(ดอลลาร์สหรัฐ : บาท) รายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2558 – 2563 เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา เพิ่มขึ้นตาม

หากเครื่องหมายหน้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบ (-) แสดงว่า สถิติราคาข้าวหอมมะลิส่งออก (รายไตรมาส) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ(ดอลลาร์สหรัฐ : บาท) รายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2558 – 2563 ปรับขึ้น ซึ่งส่งผลให้ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ปรับลดลงในทิศทางตรงกันข้าม

5. การทดสอบสมมติฐาน

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถิติราคาข้าวหอมมะลิส่งออก (รายไตรมาส) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ดอลลาร์สหรัฐ : บาท) รายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2558 – 2563 ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

สรุปผลการศึกษา

สรุปสถานการณ์ แนวโน้มการค้าข้าวหอมมะลิไทยในตลาดโลก ประกอบด้วย ผลผลิตการบริโภคการค้า และราคา พบว่า ปริมาณข้าวหอมมะลิมิเพียงพอที่จะขยายตลาดเพิ่มขึ้น ไทยใช้ทรัพยากรในการพัฒนาพันธุ์ข้าวค่อนข้างมาก แนวโน้มของข้าวหอมมะลิไทยนั้นดี เพราะข้าวนุ่มกว่าข้าวหอมอื่นมันมีเฉพาะถิ่นเท่านั้นเอง ตลาดจีนจะขยายตัวมากขึ้น เพราะเศรษฐกิจดีขึ้นและรู้จักสรรพคุณของข้าวหอมมะลิตีตลาดสหรัฐอเมริกาน่าสนใจเพราะเป็นลูกค้าเดิมและเป็นลูกค้ารายใหญ่ สหรัฐอเมริกายังคงนำเข้าข้าวจากไทยเป็นอันดับ 1 ในปริมาณ 490,860 ตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 63.96 ของการนำเข้าข้าวทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา ภาวะเศรษฐกิจเติบโตทำให้ขายข้าวได้มากขึ้น ปัจจุบันตลาดแอฟริกามีกำลังซื้อเพิ่มขึ้นข้าวหอมมะลิอินทรีย์ยังมีตลาด EU รองรับ เพราะลูกค้าให้ความสำคัญด้านอาหารปลอดภัย ตลาดข้าวหอมมะลิในมุมมองของต่างชาติอย่างที่เยอรมันจะเห็นด้วยการทำข้าวอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่มักนำไปแปรรูป เช่น เส้นพาสตาเครื่องสำอาง ไทยมีศักยภาพในการทำตลาดข้าวสีได้ เพราะมีพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่หลากหลาย เทรนด์ความต้องการของโลกมันเพิ่มมากขึ้น ก็คือเวลาคนมีรายได้มากขึ้นก็จะหันมากินข้าวหอม ข้าวนุ่ม ไทยมีโอกาสขยายตลาดข้าวหอมมะลิในตลาดโลกได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกข้าวหอมมะลิรายแรกในตลาดโลก ซึ่งข้าวหอมมะลิของไทยเป็นข้าวที่มีเอกลักษณ์และคุณภาพระดับพรีเมียม

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งข้าวไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้บริโภคกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มักจะเลือกบริโภคข้าวขาว Calrose ที่ผลิตได้ในสหรัฐฯ ซึ่งนอกจากจะมีราคาจำหน่ายถูกกว่าข้าวหอมมะลิไทยในท้องตลาด และมีคุณสมบัติที่มีความแข็งและคงตัวสูงเหมาะกับการนำไปประกอบอาหารท้องถิ่นมากกว่าข้าวหอมมะลิไทย แนวโน้มการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาในสหรัฐฯ เริ่มดีขึ้นใกล้จะเป็นปกติทำให้ผู้บริโภคชาวอเมริกันลดปริมาณการกักตุนสินค้าอาหารแห้งและเลือกออกไปรับประทานอาหารตามร้านอาหารนอกบ้านมากขึ้น จึงทำให้ความต้องการซื้อข้าวในตลาดโดยรวมปรับตัวลดลงในปีนี้ ปัจจัย

อุปสรรคในอุตสาหกรรมการขนส่งและห่วงโซ่อุปทานในตลาดโลกผลักดันให้ต้นทุนการขนส่งสินค้าข้าวหอมมะลิไทยซึ่งมีน้ำหนักมากปรับตัวสูงขึ้น ผู้ประกอบการในตลาดต้องผลัดภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นไปยังผู้บริโภคทำให้ราคาจำหน่ายข้าวเปลือกในตลาดปรับตัวสูงขึ้น กระแสความต้องการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของชาวอเมริกัน ส่งผลให้ผู้บริโภคในตลาดบางส่วนหลีกเลี่ยงที่จะบริโภคข้าว เนื่องจากมีปริมาณคาร์โบไฮเดรตสูง ข้าวไทยไม่อยู่ในรายการสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป

สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา มีเพียง 1 ด้าน คือ ราคาส่งออกข้าวหอมมะลิไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (ไตรมาศ) ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และรายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ส่งผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา มีเพียง 1 ด้าน คือ ราคาส่งออกข้าวหอมมะลิไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (ไตรมาศ) ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และรายได้ประชาชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ส่งผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไปประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของอารีย์ รัชชัญญการ (2562) ผลการศึกษาพบว่า ทั้งปัจจัยภายในประเทศซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านปริมาณการผลิตข้าวหอมมะลิของประเทศไทยกับราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวหอมมะลิ และปัจจัยภายนอกประเทศซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศคู่แข่ง ปริมาณการนำเข้าข้าวหอมมะลิของตลาดโลก และความนิยมบริโภคข้าวหอมมะลิของคนทั่วโลก มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยไปยังตลาดโลกแตกต่างกันออกไป ซึ่งตัวแปรในแต่ละปัจจัยก็มีความสัมพันธ์กันกับปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยปี 2556-2560

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาที่ได้ สามารถนำไปพัฒนาการค้าระหว่างประเทศไทย และคู่ค้าได้หลากหลายชนิดของสินค้า

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

ในอนาคต หากมีการศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณาใช้ข้อมูลรายสัปดาห์ที่มีความละเอียดเพื่อให้ผลการศึกษาที่มีความถูกต้องและแม่นยำขึ้น ทั้งนี้ อาจต้องศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของปัจจัยภายนอก อย่างเช่น ราคาข้าวของประเทศคู่ค้า อุปสงค์และอุปทานของตลาดข้าวโลก เพื่อให้การวิเคราะห์ผลชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- พิมพ์กานต์ พุทศศิริ. (2560). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาข้าวเปลือกหอมมะลิในประเทศไทย. ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พจน์ศักดิ์ ชัยเกษตรถาวร. (2559). ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทย. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่นิัฐชานันท์ โพธิ์วันส์, กันตพร ช่วงชิด, กฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล และธรรณชนก เพชรานนท์. (2563). ปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไทยไปฮ่องกง. การประชุมวิชาการระดับชาติ “การพัฒนาทรัพยากรเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล” มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ประจำปี 2563
- ปิยพร ช่างสาร. (2558). ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศที่มีผลต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปสาธารณรัฐประชาชนจีน. คณะบริหารธุรกิจ. วิชาเอกธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัชบุรี.
- เกษร หอมขจร. (2550). ทฤษฎีการเงินระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชงการ ภมรมาศ. (2558). บทวิเคราะห์ : ค่าเงินบาทกับเศรษฐกิจไทย [ออนไลน์]. เข้าถึงได้ จาก : <http://tcijthai.com/tcijthainews/view.php?ids=5372>
- ชวลีพร เจียวนา. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่มาจากปัจจัยต่าง ๆ. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัชบุรี.
- ธนิษฐ์รัฐ รัตนพงษ์ภิญโญ. (2553). การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวระยะสั้นของอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ปีที่ 30, ฉบับที่ 1: 1-10.
- น้ำเพชร นิ่มนวลดี. (2556). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ากรณีศึกษาเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา”. วารสารการตลาด และการสื่อสาร. ปีที่ 1, ฉบับที่ 4: 1-16.
- นิภาพร โชติพิทักษ์วัน. (2554). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออัตราแลกเปลี่ยน ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ค่าเงินบาทต่อยูโร และค่าเงินบาทต่อหยวน. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการเงิน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ประวีณา สาลิกุปต์. (2556). ศึกษาปัจจัยที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา. วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ. ปีที่ 3, ฉบับที่ 2 :1-20.

สุดา ปิตะวรรณ และเพาพันธ์ กัลยาณมิตร. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินบาทกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.